

کک بوری یا تعاقب عروس نزد ترکمن‌ها، ساکما، ۱۳۲۸ هـ. ق

نوازندگان ترکمن، ساکما، ۱۳۸۴ هـ. ق

عبدالله میرزا حشمت‌الدوله حاکم استرآباد، ساکما، ۱۳۵۱/۲۵/۹۹ هـ. ق

خصوصی ناصرالدین شاه. چاپ دوم. تهران: انتشارات علمی. - معینی، اسدالله (۱۳۴۴). جغرافیا و جغرافیای تاریخی گرگان و دشت. تهران: شرکت سهامی طبع کتاب.

*کارشناس ارشد رشته تاریخ و پژوهشگر پژوهشکده سازمان اسناد و کتابخانه ملی

وقش‌های اجتماعی که خواهان تغییرات در جامعه بودند و مسائل و مشکلات و پیروزی آنان، برخورد با مخالفان، گروه‌های درگیر، زندانی و اعدام مخالفان و بسیاری از مسائل را می‌توان از درون عکس‌های این دوره بیرون کشید و به‌درستی در کنار اسناد مکتوب آورد و به قضاوت نشست.

مردمان ایران در مناطق مختلف مطالبی آورده‌اند. (استارک، ۱۳۵۳: ۳۱۷، پولاک، ۱۳۶۸: ۱۴۴-۱۴۵، سرسی، ۱۳۶۲: ۷۵، سرنا، ۱۳۶۳: ۲۵۰ و...).

چند سند از مدارس در منطقه شمال ایران

همچنین در آرشیو ملی ایران عکس‌هایی از زندانیان و مجرمان جزایی و سیاسی دوره ناصری موجود است که به‌صورت تکی، چند نفری یا گروهی و با غل و زنجیر آنها را به تصویر کشیده‌اند، برخی از عکس‌ها در میان آلبوم‌ها پراکنده‌اند یا به‌صورت مستقل در آرشیو قرار گرفته‌اند.

از عکس‌های فوق کاملاً مشخص است که برخی از زندانیان با توجه به نوع پوشش آنان متعلق به ایلات و عشایر مختلف در ایران هستند و احتمالاً آنها یا از مخالفان حکومت مرکزی یا از اشرار و راهزنان بودند. البته قابل ذکر است عکس‌هایی نیز از سرده‌آنها به‌صورت تکی در آرشیو موجود است. همچنین نوع غل و زنجیر کردن آنها کاملاً مشخص است که چقدر به آنها سخت گرفته می‌شد.

عکس‌های دوره قاجار، صدرصد در پیوند با تحولات فکری و فرهنگی جامعه ایران آن دوره است؛ تغییرات و تحولات جامعه قاجار

زندانیانی از اقوام، ساکما، ۱۳۵۴/۲۵/۹۹ هـ. ق

منابع:
- استارک، فریا (۱۳۵۳). سفر به دیار الموت، لرستان و ایلام. ترجمه علی‌محمد ساکی. تهران: علمی.
- بدیعی، رحیم (۱۳۶۲). جغرافیای مفصل ایران، تهران: اقبال - پولاک، یاکوب ادوارد (۱۳۶۸). سفرنامه پولاک. ترجمه کیکاووس جهانداری. تهران: خوارزمی.
- تزی، رحیم (۱۳۸۷). ترکمن کیست؟ و ویژگی‌های او چیست؟ گرگان: مختومعلی فراغی.
- سرسی، لوران دو (۱۳۶۲). ایران در ۱۸۳۹-۱۸۴۰ م. ترجمه احسان اشراقی. تهران:
- سرنا، کارلا (۱۳۶۳). مردم و دیدنی‌های ایران. ترجمه، غلامرضا سمیعی. تهران: نشر نو.
- معیرالممالک، دوستعلی (۱۳۶۱). یادداشت‌هایی از زندگی

اسرای ترکمن‌ها در دوره مشروطیت، ساکما، ۱۳۰۸ هـ. ق

دانش‌آموزان و آموزگاران دبستان درگذر در اواخر دوره قاجاریه، ساکما، ۱۳۰۷/۲۵/۹۹ هـ. ق

چادر نشینان ترکمن، ساکما، ۱۳۰۳ هـ. ق

گروهی از اطفال ترکمن‌ها در مدرسه، ۱۳۰۱ ش. ساکما، ۱۳۰۱/۲۵/۹۹ هـ. ق

جمعی از ترکمن‌ها در کنار بورت ترکمنی، ساکما، ۱۳۰۹/۲۵/۹۹ هـ. ق